

דף מקורות – שיעור חירות ועצמאות

משנה אבות ו' ב:

ואומר (שמות ל"ב טז): "הלוחות מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלוחות," אל תקרא חרות אלא חירות, שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה.

- מה ההגדרה של בן חורין לפי המשנה?
- למה לדעתכם מי שעוסק בתורה הוא חופשי?

ג'ון סטיוארט מיל, מהוגי הליברליזם, מתוך ספרו "על החירות":

מי שמאפשר לעולם, או לסביבתו שלו, לבחור עבורו את תכנית חייו – אינו זקוק לשום יכולת אחרת מלבד זו של הקוף, לחיקוי בלבד. האדם האמיתי משתמש בכל יכולותיו כדי לקבוע את דרכו.

- מהי החירות לפי הגדרתו של מיל?

רבי יהודה הלוי:

עבְדֵי זְמַן עֲבָדֵי עֲבָדִים הֵם – / עֲבָד אֲדֹנָי הוּא לְבַד חֲפְשֵׁי :

- הסבירו את החלק הראשון: "עבדי הזמן עבדי עבדים הם". איך מישוהו יכול להיות עבד של עבדים? מי הם עבדי הזמן?
- למה לדעתכם עבד ה' הוא חופשי?
- האם אתם רואים קשר בין דבריו של ריה"ל לדברים של מיל? השוו את דעותיהם וחשבו, עם איזו דעה אתם מסכימים יותר?

הגדה של פסח:

הַשְׁתָּא עֲבָדֵי, לְשָׁנָה הַבְּאָה בְּנֵי חוֹרִין.

- האם אנחנו יכולים להתחבר למשפט הזה גם בימינו? האם אנחנו עדיין עבדים?

אחד העם, מתוך: לא זה הדרך!:

כל איש ישראל הוא בעיניו [בעיני התורה] רק אבר אחד מעם ישראל, והטוב אשר ישיג את הכלל הוא השכר למעשי הפרט. שלשלת אחת ארוכה מחברת יחד כל הדורות, מימי אברהם יצחק ויעקב עד לקץ הימים... כי אחד הוא העם בכל דורותיו."

- מה המשמעות של האדם הפרטי לפי אחד העם?
- חשבו, מה יכול להיות תפקידו של האדם הפרטי בזמן מלחמה? מה יכול להיות התפקיד שלכם בזמן הזה?